

рішень, саморозвитку, підвищення рівня духовно-моральної компетенції, соціальної та професійної мобільності[4].

Таким чином варто підкреслити, що предмети гуманітарного циклу можуть сприяти формуванню особистої моральної культури курсанта, що безпосередньо впливає на загальну систему моральних цінностей при службі в майбутньому. Зміцнення морально-духовних якостей курсантів профільних закладів вищої освіти буде сприяти високій цивільно-патріотичній позиції, що допомагає майбутнім офіцерам гідно виконувати обов'язок перед державою та народом.

Список бібліографічних посилань

1. Богданова І. М. Шляхи та засоби вдосконалення соціально-педагогічної підготовки майбутніх фахівців. *Наука і освіта*. 2007. № 1–2. С. 116–119.
2. Вавренюк С. А. Розвиток освіти в Україні в контексті ризиків та викликів. Публічне урядування. 2018. Вип. 3 (13). С. 28–37.
3. Вознюк О. В. Розвиток особистості педагога в умовах цивілізаційних змін: теорія і практика : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 612 с.
4. Комар Ю. М. Активізація інноваційних механізмів державного управління підготовкою студентів управлінських спеціальностей на основі інформаційних засобів впливу. *Університетські наукові записки*. Хмельницький, 2009. № 4. С. 322–326.

Одержано 11.10.2018

УДК 347.644:365.2:364.4-053.2

Ольга Валеріївна ВАРЕНКІЮТОВА,

кандидат юридичних наук,
викладач кафедри цивільного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ

ФУНКЦІЇ ОРГАНІВ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ В СФЕРІ ЗАХИСТУ ЖИТЛОВИХ ПРАВ ДІТЕЙ

Чинним законодавством України передбачено, що захист майнових, в тому числі і житлових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, може бути забезпечений при зверненні не лише до судових органів, але й до інших органів. Одним із таких органів, є органи опіки та піклування. Науковці підкреслюють, і ми згодні з таким висновком, що органам опіки та піклування традиційно відводиться провідна роль в захисті прав та законних інтересів дітей, в тому числі залишених без батьківського піклування, які потребують підтримки з боку держави

Органи опіки та піклування у сфері захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у межах своєї компетенції виконують дозвільну, організаційну, охоронну, контролюючу та інформативну функції, які між собою тісно взаємопов'язані.

Дозвільна функція органів опіки та піклування проявляється у наданні цими органами відповідних дозволів на вчинення правочинів щодо нерухомого майна. Відповідно до ст. 17 Закону України «Про охорону дитинства» батьки або особи, які їх замінюють, не мають права без дозволу органів опіки і піклування, наданого відповідно до закону, укласти договори, які підлягають нотаріальному посвідченню та/або державній реєстрації, відмовлятися від належних дитині майнових прав, здійснювати поділ, обмін, відчуження житла, зобов'язуватися від імені дитини порукою, видавати письмові зобов'язання [1]. Дозвіл на вчинення правочинів щодо нерухомого майна, право власності на яке або право користування яким має дитина, надається лише у разі гарантування збереження її права на житло. Відповідно до підпункту 3.27 Порядку вчинення нотаріальних дій батьки (усиновлювачі), опікун можуть відмовитися від прийняття спадщини, належної малолітній, неідездатній особі, лише з дозволу органу опіки та піклування [2]. Відповідно до п. 6.4 Правил опіки та піклування приватизоване житлове приміщення за наявності згоди органів опіки та піклування за його місцезнаходженням може бути передане усиновлювачем, опікуном (піклувальником), родичами, батьками-вихователями чи прийомними батьками, які виховують і утримують дитину, в оренду на підставі відповідних договорів [3]. При

цьому, як зазначають науковці, однією з важливих умов отримання дозволу на вчинення правочинів щодо нерухомого майна є недопущення зменшення житлової площі дитини чи погіршення умов її проживання [10, с. 15]. Разом з тим, слід звернути увагу на те, що не існує жодних критеріїв оцінки рішень органів опіки та піклування. Завдяки чому трапляються випадки необґрунтованої заборони на відчуження жилих приміщень, або створення таких умов, які законним представникам при укладені правочинів з нерухомістю важко виконувати. У разі відмови у наданні дозволу на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини проводиться одночасне звернення до нотаріуса щодо накладення заборони відчуження такого майна лише у випадках, передбачених ч. 1 ст. 177 СК України [4].

До організаційних функцій органів опіки та піклування можемо віднести: провадження діяльності з надання статусу дитині-сироті та дитині, позбавленій батьківського піклування, влаштування й встановлення опіки та піклування над ними, звернення до відповідного органу приватизації з клопотанням (заявою) про передачу квартири (будинку) у власність неповнолітнього; призначення опікуна над житлом і майном неповнолітнього в разі відсутності останнього.

Щодо охоронної функції, то в даному випадку йдеться про здійснення органами опіки та піклування повноважень спрямованих на захист охоронюваних і визнаних державою прав та інтересів. Слід наголосити, що відповідно до ст. 152 СК України дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів до органу опіки та піклування [4]. Відповідно до ч. 1 п. 4.13. Правил опіки та піклування дії опікунів (піклувальників) можуть бути оскаржені будь-якою особою, у тому числі і підопічною, в органи опіки та піклування за місцем проживання підопічного [3]. Тоді як, відповідно до ч. 1 ст. 79 ЦК України, дії опікуна можуть бути оскаржені заінтересованою особою, в тому числі родичами підопічного, до органу опіки та піклування або до суду. Тобто, Цивільним кодексом звужене коло суб'єктів, дії яких підлягають оскарженню, при цьому збільшено способи таких оскаржень. Крім того, ч. 2 ст. 79 ЦК України зазначено, що рішення органу опіки та піклування може бути оскаржено до відповідного органу, якому підпорядкований орган опіки та піклування, або до суду [5]. Зазначені норми дають підстави стверджувати, що органи опіки та піклування виступають в якості правоохоронного органу, який провадить діяльність прирівняну до правосудної, яку можуть здійснювати лише суди.

Крім того, органи опіки та піклування ініціюють звернення до судових інстанцій в інтересах дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (ст. 11 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування») та беруть участь у розгляді судами спорів, пов'язаних із захистом прав неповнолітніх дітей та осіб, які перебувають під опікою чи піклуванням (п. 1.7. Правил опіки та піклування. При цьому, органи опіки та піклування, як зазначає А. М. Протас, можуть бути залучені судом до участі в процесі або вступити в процес за своєю ініціативою для надання висновку в справі з метою здійснення покладених на них обов'язків і для захисту прав громадян та інтересів держави, а обов'язковою є їхня участь – коли суд визнає це за необхідне [6, с. 61].

Також до охоронної функції органів опіки та піклування можна віднести обов'язок щодо збереження майна та житла дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Відповідно до п. 57 Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини орган опіки та піклування за місцем знаходження майна забезпечує збереження майна дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і вживає заходів до встановлення опіки над майном. Рішення про встановлення опіки над майном приймається за місцем знаходження майна за поданням служби у справах дітей.

Таким чином, захист житлових та майнових прав дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, забезпечується відповідними органами шляхом вчинення дій дозвільного, організаційного, охоронного, контролюючого, інформативного характеру.

Список бібліографічний посилань

1. Про охорону дитинства : закон України від 26.04.2001 № 2402-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. Ст. 142.
2. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : наказ М-ва юстиції України від 22.02.2012 № 296/5. *Офіційний вісник України*. 2012. № 17. Ст. 632.

3. Правила опіки та піклування : затв. наказом Держ. ком. України у справах сім'ї та молоді від 26.05.1999 № 34/166/131/88. *Офіційний вісник України*. 1999. № 26. С. 115.
4. Сімейний кодекс України : закон України : із змін. та допов. на 04.09.2017 : (відп. офіц. текстові). Київ : Алерта, 2017. 78 с.
5. Цивільний кодекс України : закон України від 16.01.2003 № 435-IV. Київ : Алерта, 2017. 320 с.
6. Протас А. М. Захист права громадян України на житло. *Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2009. № 4. С. 60–67.

Одержано 31.10.2018

УДК 811.161

Валентина Анатоліївна ВАСИЛЕНКО,

кандидат філологічних наук, доцент,

професор кафедри гуманітарних дисциплін

Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

БІЛІНГВІЗМ ЯК ЧИННИК ДЛЯ УСПІШНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Феномен білінгвізму представляє значний інтерес для науки. Віддзеркалення білінгвістичних ідей, концепцій і теорій можна побачити в різних аспектах: лінгвістичному (В. О. Виноградов, Ю. О. Жлуктенко, Ю. В. Розенцвейг, М. М. Михайлов та ін.), психологічному (Л. С. Виготський, Е. М. Верещагін, Н. В. Імедадзе, О. О. Леонтьєв, І. О. Петухова, З. М. Хизроева та ін.), соціологічному (Ю. Д. Дешерієв, М. В. Дячков, Ф. П. Філін, К. Х. Ханазаров та ін.), педагогічному (В. О. Аврорін, Р. Ю. Борсук, Р. К. Міньяр-Белоручев, Т. М. Савельєва, В. С. Худніцький, М. М. Фомін) та ін.

Бачення двомовності у межах соціокультурного аспекту ґрунтується на виконанні суспільних функцій за допомогою двох мов та визначенні особливостей сфер вживання кожного з них у житті двомовного населення.

Зупинимось детальніше на самому визначенні білінгвізму.

Білінгвізм (у трактуванні різних словників) – знання двох мов. Термін «білінгвізм» походить від латинського *bi* – «подвійний» і *lingua* – «мова». Поняття «білінгвізм» часто замінюють словом «двомовність», тому в сучасній літературі ці два терміни, як правило, еквівалентні у своєму вживанні. При цьому варіантів тлумачень даного терміну, як і визначень самого явища, у літературі досить багато [1, с. 122].

Вважається доцільним виділити два науково-дисциплінарні напрями в тлумаченні і визначенні білінгвізму: лінгвістичне і психолого-педагогічне. Дослідники лінгвістичного напрямку трактують білінгвізм в основному як володіння двома мовами. Так, В. Ю. Розенцвейг визначає білінгвізм як володіння двома мовами і постійний перехід з однієї мови на іншу, залежно від ситуації спілкування [2, с. 12–21].

У. Вайнрайх під білінгвізмом розуміє практику поперемінного користування двома мовами, а осіб, що її здійснюють, він називає двомовними [3, с. 12–34]. Зазначимо, що у вивченні білінгвізму як лінгвістичного феномену дане визначення вважається традиційним. У. Вайнрайх в своїй роботі «Мовні контакти» відзначає, що «проблема двомовності з лінгвістичної точки зору полягає в тому, щоб описати ті декілька мовних ситуацій, які відбуваються в контакті один з одним» [4, с. 34–65]. При цьому автор вважає, що вичерпне пояснення білінгвізму дати складно, оскільки рівень володіння кожною мовою різний не лише у різних двомовних індивідів, але і не відрізняється стабільністю у одного і того ж індивіда.

Представники психолого-педагогічного напрямку найчастіше розглядають білінгвізм, по-перше, як володіння двома мовами (що ми бачили і в межах лінгвістичного розгляду цього феномену) і, по-друге, (це специфіка розуміння білінгвізму педагогами і психологами), як уміння однакового користуватися ними в різних ситуаціях.

Зокрема, Я. Радевич-Винницький двомовністю називає використання декількох мов одними і тими ж особами залежно від ситуації спілкування [5, с. 23–30].